

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

Autor: Jan Zeman

VÝHODY A POTŘEBNOST FINANCOVÁNÍ OBĚDŮ PRO SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ DĚTI

Studie OSF: Obědy zdarma v předškolním a základním vzdělávání, Median, 2017:

- 70 % ředitelů mateřských škol pozoruje zlepšení docházky dětí z chudých rodin a zlepšení jejich výsledků (60 % ředitelů). Zvýšil se také počet chudších dětí v MŠ. To znamená, že část dětí v předškolním věku nenavštěvuje MŠ kvůli finanční náročnosti.
- Na základních školách byla pozorována lepší socializace žáků z chudých rodin a posílení kolektivu.

Zahraníční studie: Let Them Eat Lunch: The Impact of Universal Free Meals on Student Performance (Schwartz, Rothbart, 2017):

- ověření dopadu obědů zdarma na všechny základní školy druhého stupně (middle schools)
- Žákům se nejvíce zvýšila úspěšnost v matematice.
- Obědy zdarma také zlepšili docházku dětí na školní obědy nebo výsledky žáků v mateřském jazyce

Finsko:

- Všichni žáci a studenti ZŠ a SŠ mají nárok na bezplatný oběd od roku 1940.
- Země se tak vyhýbá riziku potravinové nejistoty spojené s horším akademickým výkonem.

Kromě samotného užitku obědů zdarma jsou výsledky žáků oprávněných k bezplatnému školnímu stravování využívány jako ukazatel kvality školy v mnoha zemích světa. Typickou praxí je britský program Pupil Premium, kde se pomocí dětí s právem na oběd zdarma rozdělují finance školám a sleduje se, zda se investice promítá do vzdělávacího posunu těchto žáků.

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

OBĚDY DO ŠKOL (MPSV) A OBĚDY ZDARMA (WOMEN FOR WOMEN)

Obědy do škol (MPSV):

Ministerstvo práce a sociálních věcí využívá pro financování obědů zdarma evropské zdroje v rámci programu FEAD s výzvou *Potravinová pomoc dětem ve vážné sociální nouzi VII*. Finanční alokace jednorocní výzvy je 65 milionů korun. O peníze žádají kraje. Na peníze dosáhnou MŠ, ZŠ, víceletá gymnázia a jídelny, které nejsou vázané na partnerské školy.

Nárok na hrazení obědů mají všechny děti, jejichž rodiče si nemohou dovolit hradit stravné z vlastních zdrojů. Podmínky pro jejich určení jsou následující:

- dítě ve věku 3–15 let,
- dítě má nárok na příspěvek na živobytí v období potvrzování cílové skupiny Úřadem práce (patří do okruhu společně posuzovaných osob pro příspěvek na živobytí),
- školka/škola, kterou dítě navštěvuje, je zapojena do projektu,
- dítě musí poskytnutou stravu konzumovat přímo v jídelně školky/školy; každé porušení školní docházky dítěte musí být řádně omluveno.

Do projektu se postupem let zapojily všechny kraje ČR. Důležité pro propagaci projektu a vyhledávání dětí je také zapojení škol, kterých se zúčastnilo v tomto roce 1 204. Rekordní počet škol je bohužel doprovázen také rekordním růstem cen, a proto byl finanční objem zvýšen z původních 65 milionů na 137 milionů korun. Projekt je financován z Fondu evropské pomoci nejchudším osobám prostřednictvím Operačního programu potravinové a materiální pomoci.

Častým úzkým hrdlem poskytování pomoci je propagace projektu cílové skupině. V tiskové zprávě MPSV to potvrzuje ministr Marian Jurečka: „*Pokud se škola do projektu zapojí, mohou děti obědovat zcela zdarma. Je tedy velice důležité, aby se k Obědům do škol připojilo co nejvíce škol, jinak bohužel není možné tuto pomoc dětem poskytnout. Apeluji proto hlavně na samotná vzdělávací zařízení, aby se o projektu informovala. Mohou to udělat na úřadech práce nebo krajských úřadech. Potvrzování pro aktuální období sice již na konci září skončilo, ale dobrou zprávou je, že tento typ pomoci bude určitě pokračovat i v budoucnu.*“ Dobrou praxi v oblasti propagace projektů představuje město Pardubice, jež na [webu](#) uvádí všechny zapojené školy a zmiňuje spolupráci jak s Women4Women, tak s MPSV.

EDUin

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

Popularita nabízené pomoci od roku 2015 významně vzrostla:

- ve školním roce 2015/2016 obědy zdarma dostalo 521 dětí ze 77 škol;
- ve školním roce 2020/2021 bylo podpořeno již 10 738 dětí z 985 zapojených škol;
- ve školním roce 2021/2022 zdarma obědvalo 14 158 dětí z necelé tisícovky škol.

EDUin
Informační
centrum
o vzdělávání

www.eduin.cz

EDUin, o.p.s.,
Pražské kreativní centrum
Staroměstské náměstí 4/1
Praha 1

3

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

Proces získání podpory by pro rodiče měl být co nejjednodušší přes pracovníka na úřadu práce a školské zařízení:

1. zákonný zástupce podepíše na Úřadu práce ČR *Potvrzení o zapojení do Operačního programu potravinové a materiální pomoci*,
2. zákonný zástupce navštíví školské zařízení, kde podepíše souhlas se zapojením dítěte do stravování (formulář lze získat v MŠ/ZŠ či zařízení školního stravování).

Počet dětí s obědy zdarma

Školní rok	Obědy do škol (MPSV)		Obědy pro děti (Women for Women)	
	Podpořené děti	Zapojené školy	Podpořené děti	Zapojené školy
2013/14	*	*	370	93
2014/15	*	*	2092	458
2015/16	521	77	3286	664
2016/17	2084	213	5214	766
2017/18	5497	445	6912	876
2018/19	5049	591	8119	939
2019/20	8874	964	8815	975
2020/21	10738	985	9709	955
2021/22	**	**	10364	986

*MPSV projekt zahájilo až od šk. roku 2015/16.

**Čísla zatím MPSV nemá.

Zdroj: MPSV, Women for Women

Seznam Zprávy

zdroj: Seznam zprávy, Josef Mačí: *Obědy na školách zdražují. Počet rodin, které využívají dotaci, roste*

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

Obědy pro děti (Women4Women):

- Finanční podpora od MŠMT od roku 2016. V roce 2022 získal projekt Obědy zdarma od MŠMT 60 milionů Kč.
- Základní kritéria:
 - Rodiče se o děti starají, ale jejich finanční situace jim nedovoluje, aby zakoupili pro své děti obědy ve školních jídelnách, přestože by jinak rádi.
 - U těchto dětí jsou viditelné i jiné problémy – děti mnohdy do školy nenosí ani svačinu, popř. velmi skromnou, nemohou se se svými spolužáky účastnit placených třídních či školních aktivit, jako jsou výlety, výstavy, divadlo, plavání atd.
 - Rodič/zákonný zástupce dítěte se školou spolupracuje.
- Další kritéria jsou vždy řešena individuálně při rozhovorech v rámci schvalování žádosti. Každá žádost a každé dítě jsou projednávány individuálně.
 - Velmi zásadní roli zde hraje ztráta zaměstnání, ztráta bydlení, samoživitelství bez podpory širší rodiny, absence výživného, sociální podpory apod. Dítě může být i v péči prarodičů, kteří jsou ve většině případů ve starobním či invalidním důchodu. Naleznou se i rodiny, kde dětem dávají peníze na oběd po dnech dle jejich momentální finanční situace.
- Ceny školních obědů 2021
 - 560 Kč na dítě – průměrná cena 28 Kč. V roce 2022 odhadovala zpráva cenu oběda na 30 Kč, ale se zohledněním růstu spotřebitelských cen může být průměrná cena školního oběda podle odhadu EDUin i 36 Kč (720 Kč za měsíc).

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

Ceny obědů v letech 2021 a 2022			
Rok	Průměrná cena za oběd	Průměrná cena za měsíc	Průměrná cena za rok
2021	28 Kč	560	5600 Kč
2022*	36 Kč	720	7200 Kč

Ceny obědů se meziročně zvýšily takovým způsobem, že nárůst odpovídá ekvivalentu dvou tří přídavků na děti (530–880 Kč/měsíc).

**odhad EDUinu na základě růstu spotřebitelských cen*

- Projekt získal významnou finanční podporu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR v rámci dotačního programu pro nestátní neziskové organizace k podpoře školního stravování žáků základních škol na rok 2016 až 2022.

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

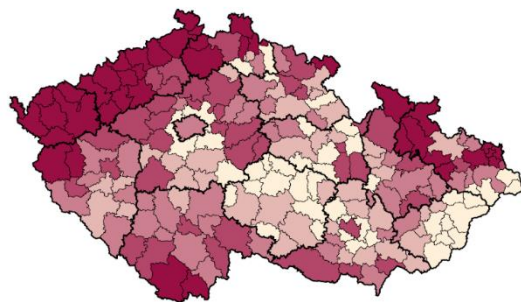
ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

- Nejvíce dětí je podporováno v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, což odpovídá počtu obyvatel školního věku a ekonomické situaci v těchto krajích. Mapa destabilizující chudoby (exekuce, špatné bydlení dětí) však prozrazuje, že by měl být mnohem aktivnější Karlovarský kraj, kde bylo v roce 2021 zapojeno do projektu W4W pouze 17 škol.

Destabilizující chudoba (kvintily indexu, 2021) a Domácnosti čerpající příspěvek na děti (2020) po ORP

Destabilizující chudoba (kvintily indexu, 2021)

○ velmi nízký ○ nízký ○ střední ○ vysoký ○ velmi vysoký

Domácnosti čerpající příspěvek na děti (2020)

1,0 % a méně 24,9 %

Průměr ČR: 7,6 %

Vytvořeno v DataPAQ · Licence CC BY-NC 4.0 · Zdroj dat: PAQ Research (výpočet), ČSÚ, ASZ, Exekutorská komora, GAC, Agentura pro sociální začleňování, MPSV, ČÚZK (CC-BY)

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

WOMEN FOR WOMEN – <u>Obědy pro děti</u>	MPSV – <u>Obědy do škol</u>
Zeptejte se ve vaší škole, jestli je do projektu zapojena. Musí se řešit přes školu, přímo rodičům se peníze nevyplácejí. Pomoc formou obědů je poskytována na základě darovací smlouvy přímo prostřednictvím základních škol a školních jídelen. Jsou stanovena základní kritéria pro zařazení žáků do projektu, s každou školou je žádost řešena individuálně. Ze strany školy je učiněn předvýběr dětí, které potřebují pomoci, a uvedena částka na úhradu obědů pro konkrétní období. Registrace školy do systému, veškeré podklady i vyúčtování jsou zpracovávány v online aplikaci Obědy pro děti. Ze strany školy je třeba zajistit nutné kroky jako souhlas rodičů vytipovaných dětí. Se školou nebo školní jídelnou jako samostatnou příspěvkovou organizací je uzavřena darovací smlouva na příspěvek v dohodnuté výši. RODIČE – obraťte se na svou školu, informujte ji o této možnosti pomoci a svém zájmu na využití našeho projektu. Naším partnerem musí být škola, která s námi vyřídí vše potřebné. Zapojení se do projektu je pro školy dobrovolné. SOCIÁLNÍ PRACOVNÍCI – pokud chcete projektu využít pro některé z dětí, obraťte se na školu, do které dítě dochází. Naším partnerem musí být škola, která s námi vyřídí vše potřebné.	Podmínky pro získání a udržení podpory: • dítě ve věku 3–15 let, • dítě má nárok na příspěvek na živobytí v období potvrzování cílové skupiny Úřadem práce (patří do okruhu společně posuzovaných osob pro příspěvek na živobytí), • školka/škola, kterou dítě navštěvuje, je zapojena do projektu, • dítě musí poskytnutou stravu konzumovat přímo v jídelně školky/školy; každé porušení školní docházky dítěte musí být řádně omluveno. Proces získání podpory: • zákonný zástupce podepíše na ÚP ČR Potvrzení o zapojení do Operačního programu potravinové a materiální pomoci, • zákonný zástupce navštíví školské zařízení, kde podepíše souhlas se zapojením dítěte do stravování (formulář lze získat v MŠ/ZŠ či zařízení školního stravování).

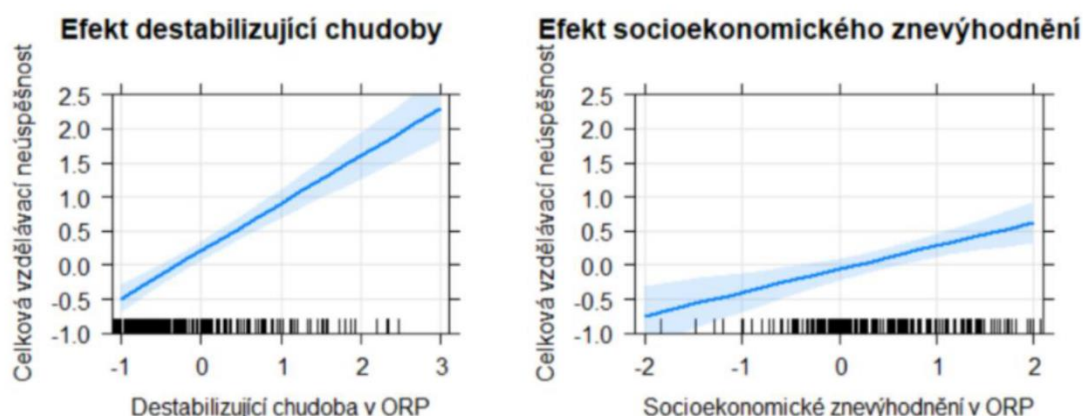
OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

MILOSTIVÉ LÉTO

Milostivé léto je příležitostí, jak rodiny zbavit dluhů. Právě dluhy, exekuce a chudoba ovlivňují velkou mírou vzdělávací úspěšnost dětí. Podle PAQ Research má silnější vliv na vzdělávací neúspěšnost žáka destabilizující chudoba (exekuce) než efekt socioekonomického znevýhodnění (vzdělání a nezaměstnanost lidí v obci). Milostivé léto tedy nabízí potenciální rychlé řešení pro zlepšení vzdělávání dětí v rodinách a lokalitách zasažených chudobou.

/ Efekty chudoby a znevýhodnění na problémy ve vzdělávání

zdroj: PAQ Research, 2020: Souvislost sociálního znevýhodnění a vzdělávacích problémů

Milostivé léto naslouchá doporučením sociologa D. Prokopa, podle něhož je jednou z cest ke snížení vzdělávací neúspěšnosti řešení faktorů exekovanosti rodičů a bytové nouze dětí, protože mají vliv na vytváření prostředí, kde se může neúspěšnost snadno rozvíjet na individuální i regionální úrovni. Studie stejného autora potvrzuje, že děti z chudých českých domácností, které žijí s rodiči na úrovni 2,4 násobku životního minima (v roce 2019 lze vyjádřit částkou 22 700 Kč pro rodinu dvou rodičů a dvou dětí) a v nestabilním nebo nebytovém bydlení **mají zvýšenou šanci vážných problémů ve vzdělávání** (Prokop, D. Does Housing Matter? Inadequate Housing and School Performance of Children from Poor Households in the Czech Republic. Sociologický časopis. 2019)

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

Podmínky – co je potřeba udělat:

- Od 1. 9. 2022 do 15. 11. 2022 doručte exekutorovi doporučený dopis, ve kterém ho informujte, že využíváte Milostivé léto 2022. V dopise požádejte o vyčíslení dlužné jistiny a sdělení čísla účtu, na který máte zaslat peníze. Vzor dopisu najdete na milostiveleto.cz.
- Od 1. 9. do 30. 11. 2022 zaplat'ete na sdělený účet dlužnou jistinu a poplatek 1 815 Kč (částka musí být na účtu exekutora do 30. 11. 2022).

Za jakých podmínek nelze Milostivé léto 2022 využít

Milostivé léto II nelze využít na exekuce pro dluh vůči soukromoprávním věřitelům (úvěry, hypotéky, dluhy u operátorů nebo nájmy soukromých majitelů bytů apod.). To neplatí v případech, kdy se soukromoprávní věřitel k Milostivému létu dobrovolně připojí. Některé banky již ohlásily, že tento krok zvažují.

OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –

ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ

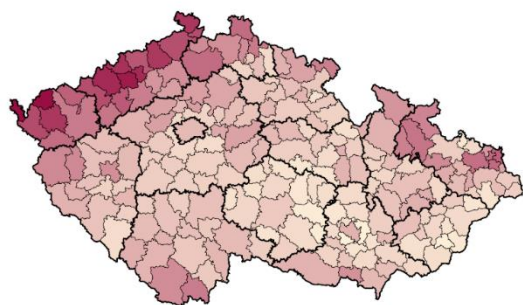
Vizuální představu o souvislosti problémů si můžeme utvořit na základě dat PAQ Research z aplikace datapaq.cz

Rodiče v exekuci (2021), Vzdělávací neúspěšnost (hodnoty indexu, 2021), Opakování ročníku na 2. stupni ZŠ (2021) a Nedokončování základního vzdělávání (průměr 2019–2020) po ORP

Rodiče v exekuci (2021)

4,9 % 34,0 %

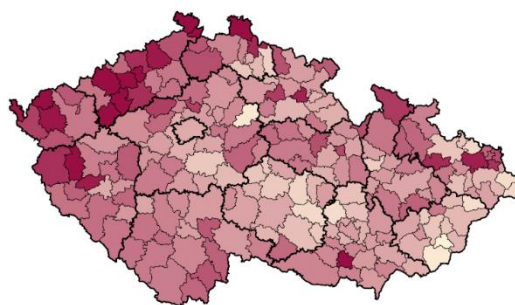
Průměr ČR: 13,2 %

Vzdělávací neúspěšnost (hodnoty indexu, 2021)

13,1 91,6 a více

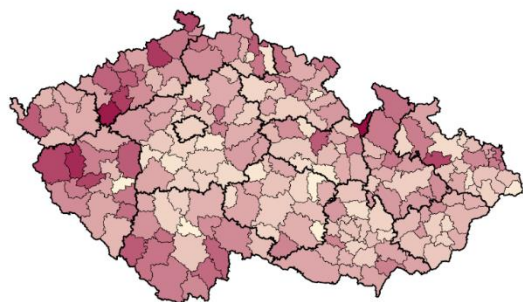
Průměr ČR: 51,4

Opakování ročníku na 2. stupni ZŠ (2021)

0,0 % 3,1 %

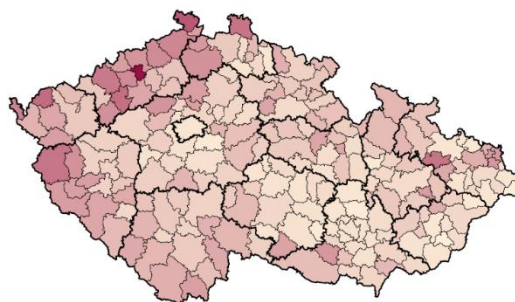
Průměr ČR: 0,9 %

Nedokončování základního vzdělávání (průměr 2019–2020)

0,3 % 23,4 %

Průměr ČR: 4,2 %

Vytvořeno v DataPAQ · Licence CC BY-NC 4.0 · Zdroj dat: Exekutorská komora ČR, ČSÚ, Czech Household Panel Study, PAQ Research (výpočet), MŠMT, ČŠI, ČÚZK (CC-BY)

**OBĚDY ZDARMA A MILOSTIVÉ LÉTO –
ŠANCE PRO NOVÝ ZAČÁTEK V BOJI S NEROVNOSTMI VE VZDĚLÁVÁNÍ**

ZDROJE

- WOMEN FOR WOMEN: <https://www.obedyprodeti.cz/>
- MPSV:
 - <https://www.mpsv.cz/-/projekt-obedy-do-skol-pomaha-uz-sedmym-rokem-v-tomto-skolnim-roce-znovu-zajisti-tisicum-deti-obedy-zdarma>
 - [podmínky](#) pro zařazení dítěte
- <https://www.clovekvtisni.cz/vyuzijte-milostive-let-2022-9303gp>
- <https://www.eduin.cz/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-zacina-milostive-let-pro-rodice-zaku-s-dluhy-ma-velky-vyznam/>